

Helsingin käräjäoikeus

Asia: Vastaus asiassa L 706/2022/1504

Vastaaja: Fazer Ravintolat Oy, Helsinki

**Asiamies ja prosessi-
osoite:**

Asianajaja Mikko Helenius
Asianajotoimisto Jaatela & Helenius Oy
Pasilan puistotie 5
00240 Helsinki
puh. 09-8684 2430, 050-535 9134
fax 09-8684 2432
mikko.helenius@jaatelahelenius.fi

Kantaja: Mika Vauhkala

**Asiamies ja prosessi-
osoite:**

OTM Aki Nummelin
aki.nummelin@gmail.com
puh. 0400-432 428

VASTAUS:

Haastehakemukseen ja haasteeseen vastaajaksi on merkitty Fazer-konserni. Tällaista juridista henkilöä, oikeushenkilöä, ei ole. Oikea vastaaja tässä asiassa on Fazer Ravintolat Oy, jonka toimintaan Fazer Cafén liiketoiminta kuuluu. Tämän vuoksi tämä vastaus on annettu Fazer Ravintolat Oy:n puolesta.

- 1) Fazer Ravintolat Oy kiistää kanteen kokonaisuudessaan ja vaatii, että se hylätään.
- 2) Fazer Ravintolat Oy vaatii, että kantaja Mika Vauhkala velvoitetaan korvaamaan vastaajan oikeudenkäyntikulut laillisine viivästyskorkoineen kuukauden kuluttua tuomion antamisesta lukien. Oikeudenkäyntikulujen määrä ilmoitetaan myöhemmin.

PERUSTELUT:

Kantaja Mika Vauhkala vaatii, että vastaajat eli Fazer Ravintolat Oy (myöhemmin Fazer) ja Suomen valtio velvoitetaan suorittamaan hänelle yhteisvastuullisesti 10.000 euroa yhdenvertaisuuslain 23 pykälän perusteella syrjinnästä oletetun terveydentilan perusteella.

Kantaja on perustellut vaatimustaan viittaamalla yhdenvertaisuuslain lisäksi perustuslain 9 pykälään, joka suojaa liikkumisvapautta sekä perustuslain 7 pykälään, joka suojaa kansalaisten oikeutta elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen ja koskemattomuuteen.

Lisäksi kantaja on vedonnut kuluttajansuojalain 2 luvun 3 ja 9 pykäliin sekä 3 luvun 1 pykälään. Haastehakemuksen täydennyksessä kantaja on todennut, että viittaamalla edellä mainittuihin kuluttajansuojalain kohtiin hän pyrkii tukemaan väitettään siitä, että asiassa on toimittu yhdenvertaisuuden oikeudellista periaatetta vastaan. Fazer olisi asettanut kantajan ei-yhdenvertaiseen asemaan muiden kahvilan asiakkaiden kanssa rikkomalla kuluttajansuojalakia.

Kanne perustuu siihen, että kantajalta oli 10.12.2021 aamulla kello 9.00 evätty pääsy Fazerin Helsingin Kluuvikadun kahvilaan, koska hänellä ei ollut esittää koronapassia.

Tapahtuma-aikana Suomessa on ollut voimassa viranomaisten asettamia erilaisia liikkumis- ja kokoontumisrajoituksia vuonna 2020 alkaneen koronapandemian vuoksi. Rajoitukset ja suositukset ovat vaihdelleet vuoden 2020 keväällä Uudenmaan alueella toteutetusta lock down:sta eriasteisiin lievempiin rajoituksiin tautitilanteesta riippuen.

Tapahtuma-aikaan voimassa on ollut laki tartuntatautilain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta (876/2021). Lain 58 i pykälässä on säädetty EU:n digitaalisen koronatodistuksen kansallisesta käytöstä. Sen mukaan ravitsemusliikkeet voivat edellyttää koronatodistuksen esittämistä asiakkailtaan, jolloin ravitsemusliikkeitä koskevat asiakaspaikkamäärärajoitukset sekä aukiolo- ja anniskeluaikarajoitukset eivät koske ravintolatilaa tai -toimintaa.

Mikäli ravintola on edellyttänyt asiakkailtaan koronapassia, ei sen ole tarvinnut noudattaa alueelle asetettuja tavallista tiukempia rajoituksia aukiolo- ja anniskelujaoille, sallitulle asiakasmäärälle tai määräystä jokaisen asiakkaan istumapaikasta sisätiloissa. Ravitsemusliike on voinut määritellä itse ajankohdat, jolloin se ottaa koronapassin käyttöön.

Fazer Ravintolat Oy noudattaa kaikessa toiminnassaan Suomen lakia. Näin se on menetellyt myös nyt käsiteltävänä olevassa asiassa. Se, että kantajalta on evätty pääsy kahvilaan, ei tuolloin vallinneissa olosuhteissa ole rikkonut yhdenvertaisuuslain, perustuslain tai kuluttajansuojalain säännöksiä.

Hallituksen esityksessä eduskunnalle laiksi tartuntatautilain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta (HE 131/2021 vp) on käsitelty seikkaperäisesti koronapassia, sen käytön edellytyksiä ja passin edellyttämisen vaihtoehtoja.

Lain säätämisen taustalla on ollut erityisesti tavoite suojata perustuslaillista oikeutta terveyteen ja elämään ehkäisemällä tartuntoja, edistämällä väestön terveyttä sekä turvaamalla jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön. Samalla esityksen tavoitteena on ollut mahdollistaa palvelujen turvallinen käyttö ja siten edistää elinkeinonvapautta ja sivistyksellisiä oikeuksia. Tätä kautta esitys on toteuttanut myös perustuslaillisen oikeuden jokaiselle riittäviin sosiaali- ja terveystalouteihin (HE s. 18).

Esityksen tavoitteena on lisäksi ollut mahdollistaa EU:n digitaalisen koronatodistuksen edellyttäminen ainakin laissa säädettävissä tilanteissa tietyissä vapaa-ajan toiminnoissa vaihtoehtona voimassaoleville viranomaispäätöksin asetetuille velvoitteille ja rajoituksille.

Tavoitteena on ollut mahdollistaa aikaisempaa laajemmin erilaisten yleisötilaisuuksien järjestäminen sekä asiakkaiden ja osallistujien pääseminen erilaisiin tiloihin terveysturvallisesti. Tavoitteena on ollut turvata aikaisempaa paremmin etenkin koronapandemiasta eniten kärsineiden alojen elinkeinonvapaus sekä kyseisten alojen työntekijöiden oikeus työhön vaarantamatta kuitenkaan ihmisten henkeä ja terveyttä tai sosiaali- ja terveydenhuollon kantokykyä.

Koronatodistuksen esittämisedellytyksellä on pyritty estämään tartuntojen leviämistä. Todistuksen esittämisvelvoitteen sekä viranomaispäätöksin asetettavien rajoitustoimenpiteiden, kuten asiakasmäärä- tai aukiolorajoitusten tai etäisyysvelvoitteiden arvioitiin olevan epidemiologisen torjunnan näkökulmasta käytettävissä olleen tiedon perusteella hyväksyttävällä tavalla toisiinsa rinnastuvia torjuntatoimia (HE s. 18 – 19).

Edelleen hallituksen esityksen sivulla 37 on todettu, että koronatodistuksen käyttöönoton on katsottu edellyttävän lainsäädäntöperustaa. Tätä on perusteltu sillä, että toimijoiden ottaessa koronatodistuksen käyttöön ilman sitä koskevaa nimenomaista säännöstä, olisi kyse tällöin eräänlaisesta itsesääntelyjärjestelmästä, jossa yritykset soveltaisivat koronatodistusta itse luomiensa sääntöjen puitteissa ja edellyttäisivät sitä esimerkiksi osana sopimus- ja lippuehtojaan. Kyseessä olisi tiettyjen reunaehtojen vallitessa sallittuun asiakasvalintaan perustuva järjestelmä. Valmistelussa on kuitenkin todettu, että tämänkaltaiseen järjestelmään liittyisi merkittäviä epävarmuuksia esimerkiksi yhdenvertaisuus- ja perusoikeuskysymysten osalta erityisesti aluehallintovirastojen toiminnan näkökulmasta. Lisäksi ratkaisusta aiheutuisi toiminnanharjoittajalle oikeudellista epävarmuutta, koska koronatodistusta koskevan vaatimuksen suhdetta rajoituspäätöksiin ei olisi ratkaistu etukäteen.

Fazer Ravintolat Oy:llä ei ole ollut vaikutusmahdollisuuksia säädettävän lain sisältöön tai perusteluihin. Se on noudattanut toiminnassaan lakia siten kuinka sitä on tarkoitettu noudatettavan.

Siltä osin kuin kantaja on viitannut yhdenvertaisuuslain tarkoittamaan syrjintään ja väitettyyn olettamukseen kantajan vaarallisuudesta muiden asiakkaiden tai henkilökunnan terveydelle, Fazer viittaa hallituksen esityksen sivulle 65.

Tältä osin esityksessä on todettu, ettei sääntelyllä rajoitettaisi yksilön perusoikeuksia, sillä koronatodistuksen esittämisvaatimuksen palvelun, yleisötilaisuuden tai tilojen käytön edellytyksenä voisi ottaa käyttöön vain sellaisissa palveluissa, joita ei voida pitää välttämättöminä ihmisten päivittäisessä elämässä. Henkilöllä olisi halutessaan mahdollisuus osallistua näihin todistuksen esittämistä edellyttäviin palveluihin terveysturvallisesti esittämällä EU:n digitaalinen koronatodistus, jonka voisi miltei kaikki halukkaat tarvittaessa saada. Esityksen mukaan todistusta ei voisi saada silloin, jos henkilön covid-19-testin tulos olisi positiivinen, sillä muussa tapauksessa hän voisi altistaa ja tartuttaa muita yleisötilaisuuteen osallistuvia tai tiloja käyttäviä henkilöitä.

Hallituksen esityksessä on erikseen todettu, että koska kyseessä eivät olisi välttämättömät palvelut, voisi henkilö halutessaan myös jättää osallistumatta todistusta edellyttäviin yleisötilaisuuksiin tai olla käyttämättä tiloja, joihin pääsy edellyttää todistusta. Esimerkkeinä välttämättömistä palveluista on mainittu apteekit, vähittäiskaupat, postit, huoltoasemat ja kirjastot.

Fazerin tarjoamat kahvila- ja ravintolapalvelut eivät ole lain esitöissä tarkoitettuja välttämättömiä palveluita, joissa koronatodistusta ei saisi ottaa käyttöön. Tämän vuoksi Fazer on voinut edellyttää kantajalta koronatodistusta sisäänpääsyn edellytyksenä. Kyse ei ole siitä, että kahvilan henkilökunta olisi epäillyt kantajan olevan vaaraksi muiden terveydelle, vaan siitä, että koronatodistuksen avulla palveluiden tarjoaminen on voitu ulottaa mahdollisimman monelle laissa säädetyt edellytykset täyttävälle henkilölle.

Hallituksen esityksessä on todettu nimenomaisesti (s. 65), että ehdotetun sääntelyn on todettu mahdollistavan käytännössä sellaisten toiminnanharjoittajien toiminnan, joihin jo miltei kaksi vuotta kestäneen covid-19-epidemian aikana on kohdistunut kaikista eniten rajoitustoimenpiteitä. Ehdotettu sääntely mahdollistaisi tartuntatautilain rajoitussääntelyä koskevien päätösten voimassaolosta

huolimatta toiminnan harjoittamisen elinkeinotoiminnan näkökulmasta kannattavalla tavalla tinkimättä terveysturvallisuudesta ja asiakkaiden sekä osallistujien oikeudesta terveyteen.

Fazerin menettely on ollut lain hengen mukaista, kun se on tarjonnut palveluitaan yleisölle tinkimättä terveysturvallisuudesta asiakkaiden ja henkilökuntansa osalta.

Perustuslakivaliokunta on antanut lausunnon (PeVL 35/2021 vp-HE 131/2021 vp) hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi tartuntatautilain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta.

Lausunnon koronapassia koskevassa osuudessa (kohta 13) valiokunta on todennut yhdenvertaisuussäännöksen osalta, ettei yhdenvertaisuussäännös edellytä kaikkien ihmisten kaikissa suhteissa samanlaista kohtelua, elleivät asiaan vaikuttavat olosuhteet ole samanlaisia. Yhdenvertaisuusnäkökohdilla on merkitystä sekä myönnettäessä lailla etuja ja oikeuksia ihmisille, että asetettaessa heille velvollisuuksia. Toisaalta lainsäädännölle on ominaista, että se kohtelee tietyn hyväksyttävän yhteiskunnallisen intressin vuoksi ihmisiä eri tavoin edistääkseen muun muassa tosiasiallista tasa-arvoa. Perustuslakivaliokunta on vakiintuneesti todennut, ettei yhdenvertaisuusperiaatteesta johdu tiukkoja rajoja lainsäätäjän harkinnalle pyrittäessä kulloisenkin yhteiskuntakehityksen vaatimaan sääntelyyn.

Lausunnossaan perustuslakivaliokunta on todennut lisäksi (kohta 16), että vaikka ehdotus asettaa henkilöt eri asemaan, ei ehdotettua sääntelyä voida sen taustalla olevat lääketieteelliset perusteet huomioiden pitää mielivaltaisena. Sääntelylle on esitetty hyväksyttävät perusteet. Täysi rokotussarja ja sairastettu covid-19-tauti antavat henkilölle suojaa koronavirustartunnalta ja estävät taudin leviämistä. Tuoreen negatiivisen testitodistuksen vaatimus estää koronatartunnan leviämistä ihmisten kokoontuessa erilaisiin tilaisuuksiin. Valiokunnan mielestä hallituksen esityksessä esitettyä voitiin tuolloisessa epidemiatilanteessa pitää sellaisena hyväksyttävänä syynä, joka muodostaa perustuslain 6 pykälän 2 momentissa tarkoitetun hyväksyttävän perusteen.

Yhteenvedon lausunnossa (kohta 17) on lausuttu, että arvioitaessa ehdotetun sääntelyn oikeasuhtaisuutta voitiin merkitystä antaa edelleen sille, että esimerkiksi yksilölle välttämättömät palvelut eivät edellytä koronatodistuksen esittämistä. Lisäksi merkitystä on annettu sille, että käytännössä koronatodistuksen esittämisvelvollisuuden piiriin lukeutuvilla henkilöillä on ollut ja on edelleen mahdollisuus saada maksutta täysi rokotussarja koronavirusta vastaan. Henkilöillä, jotka eivät ole ottaneet koronarokotuksia, on mahdollisuus saada koronatodistus negatiivisen testituloksen perusteella.

Perustuslakivaliokunta on edellä viitatussa lausunnossaan todennut, ettei hallituksen esitykselle koronatodistuksen käyttämiselle ehdotetussa muodossaan ole esteitä. Sama asia on todettu myös hallituksen esityksessä. Näin ollen koronatodistuksen vaatiminen kantajalta sisäänpääsyn ehtona Fazerin kahvilaan ei ole ollut perustuslain vastaista.

Siltä osin kuin kanteessa on vedottu perustuslain 7 pykälässä tarkoitettuun oikeuteen elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen ja koskemattomuuteen sekä 9 pykälässä taattuun liikkumisvapauteen, vastaaja toteaa seuraavaa. Kantajan sisäänpääsyn estäminen kahvilaan puuttuvan korotodistuksen vuoksi ei ole loukannut kantajan liikkumisvapautta. Perustuslain 9 pykälä koskee oikeutta liikkua maassa ja valita asuinpaikkansa, mistä tässä asiassa ei ole kysymys. Tässä asiassa ei myöskään ole kysymys perustuslain 7 pykälässä säädetystä oikeudesta elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen ja koskemattomuuteen. Tämän vuoksi näitä vaatimusperusteita ei käsitellä tässä vastauksessa enempää.

Alkuperäisessä haastehakemuksessa on vedottu kuluttajansuojalain 2 luvun 3 ja 9 pykäliin sekä kuluttajansuojalain 3 luvun 1 pykälään.

Haastehakemuksen täydennyksessä kuluttajansuojalain säännöksiin viittaamista on perusteltu sillä, että asiassa on toimittu yhdenvertaisuuden oikeudellista periaatetta vastaan ja kuluttajansuojalakia rikkomalla Fazer Ravintolat Oy on asettanut kantajan ei-yhdenvertaiseen asemaan kahvilan muiden asiakkaiden kanssa.

Fazer kiistää rikkoneensa kuluttajansuojalakia. Edellä tarkemmin selostetuilla perusteilla eli viittauksilla hallituksen esitykseen ja perustuslakivaliokunnan lausuntoon on näytetty, ettei korotodistuksen edellyttäminen kantajalta ole loukannut kansalaisten välistä yhdenvertaisuutta. Palvelu, jonka saamiseksi kantajalta on edellytetty korotodistusta, ei ole ollut välttämätön ihmisten päivittäisessä elämässä. Selvyyden vuoksi todetaan lisäksi, että tässä asiassa ei ole kyse sopimattomasta menettelystä markkinoinnissa ja asiakassuhteessa (kuluttajansuojalaki 2:3), aggressiivisesta menettelystä (kuluttajansuojalaki 2:9) eikä kohtuuttomasta sopimusehdosta (kuluttajansuojalaki 3:1).

Asiassa ei ole perusteita perustuslain 106 pykälän soveltamiselle. Perustuslain 7 ja 9 pykälät eivät sovellu nyt käsiteltävänä olevaan asiaan. Lisäksi perustuslakivaliokunta on hyväksynyt hallituksen esityksen korotodistuksen osalta eikä laki näin ollen ole perustuslain vastainen.

Hyvitysvaatimuksen määrästä

Fazer kiistää 10.000 euron hyvitysvaatimuksen määrältään kokonaan. Toissijaisesti kohtuullinen korvauksen määrä olisi joitakin kymmeniä euroja.

Vallinneissa olosuhteissa pääsyn epääminen kahvilaan ei ole rikkonut yhdenvertaisuuslakia. Kantaja on tiennyt etukäteen, että kahvilaan pääsyn edellytyksenä on ollut korotodistuksen esittäminen. Pääsyn estäminen kahvilaan todistuksen puuttumisen vuoksi ei siten ole ollut kantajalle yllättävää. Joka tapauksessa pääsyn estäminen kahvilaan on tapahtumana ollut niin vähäinen, ettei siitä ole voinut aiheutua vaadittua 10.000 euron vahinkoa. Menettelyn luonne huomioiden kohtuullinen korvaus olisi määrältään enintään muutamia kymmeniä euroja.

Lopuksi

Kaikkeen edellä lausuttuun viitaten Fazer pyytää, että kanne hylätään kokonaisuudessaan. Yhtiö on noudattanut tapahtumahetkellä voimassa ollutta lakia, kun se on edellyttänyt kantajalta koronatodistusta sisäänpääsyn ehtona. Laki ei ole loukannut kansalaisten yhdenvertaisuutta, koska kahvilapalveluiden nauttiminen ei ole välttämätöntä ihmisten päivittäisessä elämässä.

Todistelusta

Fazer vetoaa tässä vaiheessa kirjallisina todisteinaan alla yksilöityihin asiakirjoihin.

Fazer varaa itselleen mahdollisuuden täydentää todisteluaan asian valmistelun edetessä.

Kirjalliset todisteet

1.Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tartuntatautilain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta (HE 131/2021)

todistusteema: koronatodistuksen kansallinen käyttöönotto on ollut yhdenvertaisuuslain 13 pykälässä tarkoitettu asianmukainen ja tarpeellinen keino.

2.Perustuslakivaliokunnan lausunto PeVL 35/2021 vp

todistusteema: Koronatodistuksen vaatimiselle on esitetty hyväksyttävät perusteet eikä ehdotusta voida pitää mielivaltaisena.

Helsingissä, elokuun 31. päivänä 2022

Mikko Helenius
asianajaja, Espoo
Fazer Ravintolat Oy:n asiamiehenä